

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VI. Vtrùm peccatum secundùm speciem seu malitiam essentialem
levius poßit ex circumstantiis superare peccatum, quod quoad speciem
est gravius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

XII. *Siquis duos homines eodem actu interficiat, sunt duo peccata mortaliter & in ordine ad confessionem distincta.*

Aliter se res habet in materia iustitiae, in qua praecipue spectatur jus alterius; unde si eodem actu violetur jus duorum, ut si eodem actu occidatur duo homines, aliud longe formatur iudicium, suntque duo peccata, moraliter quoad numerum distincta. In dictis vero praecipis quod praecipue spectatur est directio subditi in talem finem per talem actionem: cum ergo finis sit idem, licet per plura praeccepta intimitur, illius violatio erit unum tantum moraliter peccatum, licet metaphysice sint duo. Et per haec factis factum esse spero Reverendissimo & acutissimo Domino Caramueli, qui ante annos aliquot inter alias hanc de Physica & Morali peccatorum distinctione quaestionem proposuit.

XIII. *Quod de duobus praecipis dixi, dicendum est de votis.*

Quod de duobus praecipis dixi, communis etiam sententia affirmat de votis circa eandem materiam factis: ita Sanchez lib. 7. de matrimonio d. 27. lib. 1. in decal. cap. 14. num. 10. Suarez lib. 5. de voto cap. 6. num. 11. & alii communiter.

XIV. *Num Sacerdos sacramentum Eucharistiae in mortali administrans tot peccata committat, quot fuerint diversi communicantes.*

Quaeres circa numerum peccatorum, utrum Sacerdos in peccato mortali eodem loco & tempore centum diversis communicantibus Eucharistiae Sacramentum administrans, tot numero peccata committat, quot fuerint communicantes. Hac in re videri non immerito alicui posset, tot esse diversa peccata quot communicantes, cum respectu singulorum Sacramenti administratio sit perfecta & integra, & ab aliis administrationibus distincta. Sustineri nihilominus mihi posse videtur, unum tantum in hoc casu Sacerdotem illum committere peccatum, totus namque ille actus communicandi est instar unius convivi spiritualis ex omnibus illis actibus partialibus compositi, sicque etiam metaphysice loquendo plures sint administrationes peccaminosae, moraliter tamen censerit possunt una: sicut illi contingeret, qui die veneris in prandio vel cena plura carnis fercula comederet.

XV. *Quid dicendum si talis Sacerdos plures poenitentes simul, aut successively absolvet.*

Aliter tamen iudicandum censo, si Sacerdos in mortali pluribus sine interruptione poenitentiae aut Baptismi Sacramentum administraret. Sitamen plures simul, seu eodem numero actu absolveret, unum tantum committeret peccatum; sicut nullus dicit similem Sacerdotem qui plures hostias eadem verborum prolatione consecraret, plura numero peccata commissurum.

SECTIO QUINTA.

Quaedam circa inaequalitatem peccatorum annotantur.

I. *Octo secundum S. Thomam sunt inaequalitates peccatorum capita.*

SANCTVS Thomas hic, q. 73. octo articulis quae tamen omnia, vel ad naturam actuum, diversumque in iis tendendi modum, & rationem voluntarii, vel ad objectum, finem ac circumstantias reducantur. De his ergo nonnulla ad iungemus, praecipue sectione sequente.

II. *Quod nocuum est, quomodo peccatum aggravat.*

Praemittendum autem primo, non solum nullum nocuum nisi praevium, vel quod ex mera negligentia non praevideatur, aggravare peccatum, cum non sit voluntarium, sed nec omne nocuum praevium, nisi intendatur, vel sit obligatio illud impediendi. Ratio est, quia si non teneamur illud impedire, licite ponimus actionem, ad quam sequitur, ut late ostensum est supra, in materia de actibus humanis. Unde Deus multa mala praevidet ex huius mundi, seu talis vel talis rerum ferici constitutione secutura, quae tamen ipsi non imputantur.

III. *Non tenetur quis ob praevium delictum inde secuturum, actionem omittere, ad quod habeat jus, & sine incommodo omittere non potest.*
Praemittendum secundo: quando quis jus habet ad actionem, nec eam sine incommodo potest omittere, universum non teneri cum actionem illam ob praevium secuturum inde nocuum omittere: gravior tamen causa exigitur ad dandam causam majori nocuum, quam minori: ita Sanchez lib. 1. in decalogum cap. 6. & 7. Suarez d. 10. de charitate sect. 3. & 4. Coninck d. 32. dub. 6. & alii: & ex hoc principio secundum morale iudicium prudentis viri circumstantias & nocuum secutura considerantis, varii particulares casus resolvi poterunt, qui a rerum moralium scriptoribus atextuntur: haec nostro instituto sufficiunt.

IV. *Peccata omnia non esse inter se aequalia certissimum est.*
Hoc ostendit obiectorum & nocuum proportionaliter maiorem vel minorem gravitatem in peccatis, per quae inferuntur. Plura haec de re Disputatione sequente, sect. prima.

V. *Peccata cordis, oris, & operis quomodo distinguantur specie.*
Hinc infero primo cum Sancto Thoma hic, q. 72. art. 7. peccata cordis, oris, & operis, si non sint subordinata inter se, sed completa distingui specie, qualia sunt invidia, detractio, & homicidium. Dixi si non sint inter se subordinata; si enim sint, ut velle fornicari, invitare mulierem, & flagitium illud perpetrare, licet sint plures specie malitiae incomplete, integram tamen unum peccatum completum, & consummatum.

VI. *Peccata carnalia specie distinguuntur a spiritualibus.*
Infero secundo cum eodem Sancto Thoma citato art. 2. peccata carnalia, per quae hic intelligimus illa quae consummantur in delectatione corporali, qualia sunt gula, luxuria, & id genus alia distingui specie a spiritualibus, quae scilicet magis abstrahunt a sensu, ut sunt vana gloria, invidia, &c.

VII. *Distinctiones peccata contra Deum, seipsum, & proximum.*
Tertio tandem infero, specie distingui peccata contra Deum, seipsum & proximum, de quibus etiam aliquid dictum est supra. Per peccata vero contra Deum & seipsum, non illa tantum intelligimus, quae Deum offendunt, & laedunt operantem, cum hoc omnibus peccatis competat, sed illa quae peculiari modo versantur circa materiam Deo injuriosam, vel propriae personae nocivam: prioris generis sunt haeresis, blasphemia &c. Posterioris luxuria, gula & similia.

SECTIO SEXTA.

Vtrum peccatum secundum speciem, seu malitiam essentialem levius possit ex circumstantiis superare peccatum quod quoad speciem est gravius.

I. *Non minor inter peccata quoad malitiam, quam inter virtutes quoad perfectionem est excessus.*
QUEMADMODUM inter virtutes, ut supra Disp. 97. ostendi, aliae alias in perfectione superant, ita inter peccata suos etiam in gravitate & malitia est excessus; hic vero vel ex obiectorum, in quae feruntur, diversitate iis provenit, vel virtutum quibus opponuntur varietate, vel ex dignitate personae offensa, ut si sit parens, si bene de te meritis, si persona sacra &c. omnium vero maxime

Peccatorum
inaequalitas
unde desumatur.

maximè peccato gravitas accrescit ex offensione Dei, unde in peccata omnia mortalia malitia refunditur propemodum infinita. Hic etiam excessus ex aliis capitibus provenire potest, ut ostensum est sectione præcedente. Querimus itaque an peccatum quoad naturam in inferiori specie possit ex circumstantiis excedere interdum peccatum in specie superiore. De hoc aliquid dictum est supra, Sectione 3. num. septimo.

II.
Negant aliqui posse unquam peccatum in specie levius, superare peccatum gravius.

Prima sententia negat posse peccatum secundum speciem levius, eòusque unquam crescere ex circumstantiis, ut vel excedat in gravitate & malitiâ, vel etiam exæquet peccatum in specie superius: ita Durandus in 4. Dist. 22. q. 1. num. 8. quam etiam sententiam amplectitur P. Vasquez hic, q. 73. art. 3. num. 20. & alii.

III.
Alii affirmant posse peccatum in specie inferiori superare interdum gravius secundum speciem.

Secunda tamen sententia affirmat, posse peccatum in specie inferiore exæquare interdum, imò & excedere peccatum speciei superioris ita S. Thomas hic q. 73. art. 5. & 2. 2. q. 10. art. 3. Sotus lib. 4. de iustitiâ q. 6. art. 3. & lib. 5. q. 10. art. 3. Medina hic q. 73. art. 3. Zumel verò ita hanc sententiam mordicus defendit, ut contrariam, quamvis malè, appellet plus quam temerariam. Eandem sententiam tenet Suarez tomo 3. in 3. partem, Disp. 66. sect. 2. Valentia hic q. 2. punct. 2. Salas 1. 2. q. 72. Disp. 5. sect. 2. Azor tomo 1. lib. 4. cap. 19. q. 4. Tannerus tomo 2. Disp. 4. q. 3. dub. 2. num. 28. Arriaga hic, Disp. 42. sect. 4. num. 25. estque communis Theologorum opinio.

IV.
Id peccatum gravius, & majus malè dicitur, quod est magis fugiendum.

Ad questionis resolutionem notandum, quod cum recentioribus quibusdam observat P. Arriaga citatus, id censerè gravius peccatum, quod homini prudenti magis est vitandum & fugiendum; id enim jure existimatur majus malum; minus verò malum id quod omnes judicant minus esse fugiendum. Secundò, illud etiam peccatum ab omnibus habetur gravius, ob quod Deus majorem pœnam infligit; signum enim est id magis ei displicere. Hæc itaque est præiens questio, utrum scilicet ratione quarundam circumstantiarum possit peccatum in specie inferiori magis displicere Deo, & ab eo jure gravius puniri, quam peccatum ali- quod in specie superiore.

V.
Peccatum Superioris ordinis sæpe est veniale, peccatum inferioris ordinis mortale.

Prima Conclusio: si univèrsim loquamur, indubitatum videtur, posse inferioris speciei peccatum superare peccatum speciei superioris, cum hoc sæpè veniale sit tantum, illud mortale; peccata enim superioris ordinis ut infidelitas & alia contra Deum, possunt per surreptionem & indeliberationem esse venialia, inferiora tamen sunt sæpè mortalia: sic detractio levis in gravitate non accedit ad magnum furtum: sic unum Ave Maria in rosario, ad quod ex voto vel religione tenèris, omittit, minus Deum offendit, quam ebrietas, & alia inferioris quoad naturam ordinis peccata, cum ebrietas sit mortale peccatum, omisso verò illa salutationis Angelicæ tantummodò veniale. Nec ut existimo id negabunt adversarii: imò Vasquez hoc videtur supponere. Solum ergo illud fieri non posse, affirmant quando peccata, inter quæ fit comparatio, sunt mortalia. Sit ergo

VI.
Etiam in peccatis mortalibus illud quod est in specie inferiori est gravius peccatum aliquo speciei superioris.

Secunda Conclusio: etiam in peccatis mortalibus contingere potest, ut peccata in specie seu ordine inferiore superent in gravitate peccatum aliquod ordinis superioris. Probat: quis enim dicit non gravius in inferno puniri, & consequenter plus Deo displicere centum aut mille furta mortalia, aut ebrietates sæpius repetitas, quam semel Sacrum in die Dominico aut festo omisisse, & tamen hoc peccatum est contra virtutem religionis, &

consequenter in ordine superiore ad illa. Sic in rebus naturalibus seu Physicis non rarò videmus res naturâ suâ seu in genere entis inferioris ordinis factâ multiplicatione, novaque accessione auctas, non exæquare tantum, sed etiam excedere res quæ in genere entis & perfectione essentiali sunt præstantiores: quamvis namque aurum sit argento perfectius, passim tamen videmus homines magnam vim argenti, seu nummos argenteos sæpius multiplicatos pauxillo auri antepone, quamvis aurum in genere entis sit in ordine superiore. Idem ergo contingere potest in rebus moralibus; seu peccatis.

VI in rebus
physicis, ut à
S. in moralibus
res in inferiori ordi-
ne sæpè superant
res superiores.

Dices plura illa furta mortalia, solum constituunt majorem Dei offensam extensivè, non intensivè, ergo non excedunt simpliciter omissionem Sacri in die festo, quod est in superiore specie. Distinguo antecedens: solum constituunt majorem Dei offensam extensivè, si loquamur Physicè, & utrumque peccatum consideremus merè in genere entis, concedo antecedens; sub hac namque consideratione omisso Sacri intensivè superat mille, imò centies mille furta, sicut aurum, quantumvis exiguum, millies mille nummos argenteos in perfectione excedit.

VII.
Mille furta
gravia sunt
major Dei
offensa, non
extensivè
tantum sed
intensivè.

Si verò furta illa gravia considerentur moraliter, dici possunt, etiam intensivè superare peccatum omissionis Sacri, & Deus hoc sensu magis illa averfari intensivè, cum gravius ea puniat. Quòd autem gravius illa puniat sic ostendo; ponamus enim omissionem Sacri mereri pœnam ut decem, furtum verò viginti aureorum pœnam ut unum, ita multiplicari possunt hæc furta, ut pœnam omissioni Sacri debitam tandem excedant, ergo Deus gravius hæc punit, & consequenter magis odit & averfatur, & absolute mallet illa non esse quam hanc, ergo hæc illam moraliter superant intensivè; sicut enim intensiorem Physicam, ita & intensiorem moralem causæ metimur ex effectibus, hic autem effectus sunt intentiores, major scilicet Dei averfatio, & intensior pœna inde secuta, ergo causa est moraliter intensivè gravior.

VIII.
Gravitas
intentionis
peccati
considerari
potest
physicè &
moraliter.

Tertia Conclusio: non solum peccata mortalia inferioris ordinis sæpius multiplicata excedere possunt grave peccatum ordinis superioris, ut jam ostensum est, sed unicus etiam interdum actus graviter peccaminosus in ordine inferiore superare potest actum aliquem mortaliter malum in ordine superiore. Probat: quis enim negabit, cum qui unico actu voluntatis statueret sex aut decem homines interficere, & à fortiori si eodem actu vellet varia furta, adulteria & homicidia committere, quis inquam negabit hunc majore multò pœnâ in inferno puniendum, & longè magis Deo displicere, quam si vellet Sacrum semel in die Dominico omittit, cum tamen, ut dixi hoc secundum peccatum sit superioris ordinis, nempe contra virtutem religionis. Confirmatur: nam ut rectè Arriaga hic, si ad alterum ex his actibus esset quis necessitatus, deberet potius actum omittendi Sacrum eligere, quam illum quo tot furta, adulteria & homicidia vellet committere, quod indicio est actum illum, quamvis in specie leviolem, esse tamen moraliter graviorem, & magis vitandum.

Plura furta
sunt moraliter
intensivè
graviora
omissione
unâ Sacri
in die festo.

IX.
Interdum
unum
peccatum
inferioris
ordinis
potest
superare
peccatum
grave
ordinis
superioris.

Actus ordi-
nis inferioris
sæpè magis
vitandus est,
quam actus
superioris.